

BIZTONSÁGPOLITIKA

OROSZORSZÁG ELSŐ SZÁMÚ KÖZELLENSÉGE: A TERRORIZMUS

Sándor András¹

A terrorizmus szó hallatán modern világunk embere, polgára a legrémisztőbb rejtélyt érzi megjeleníteni elméjében.

A mögöttes tartalom a nemzetközi porondon időről-időre felbukkanó, hosszú évtizedek óta legveszélyesebb politikai-ideológiai önkifejezési mód. A jelenség a legvisszataszútóbb dolgok egyike, rejtélyessége kapcsán egészen a legutóbbi időkig úgy érezhette a világ, hogy ad hoc jellegű célok elérésének torz eszköze.

A tapasztalatok eloszlatták a homályt: a terrorcselekmények mögött jól kivethető, konkrét célokat megfogalmazó, radikális politikai és/vagy ideológiai erők állnak, amelyek az erődemonstrációnak ezt a kíméletlen és esztelen módját választják céljaik elérése érdekében.

A terror – amelyet az erőszakkal vagy az azzal való fenyegetéssel szokás azonosítani – a köztudatban latin gyökerű szóként szerepel.

Ha valami ellen „*harcba hívnak*” – márpedig a terrorellenes fellépés láthatóan reneszánszát éli – az első logikus tennivaló annak lehető legpontosabb meghatározása, ami ellen fel kell lépni. Ez látszólag egyszerű, mert velünk élnek a terrorizmusról szóló hírek: az erőszak, a merényletek, a robbantások, a túszedések, a repülőgép-eltérítések.

Csakhogy amikor a pontos meghatározás igénye kerül előtérbe, már nagyobb zavar mutatkozik a nemzetközi politikában és a nemzetközi közvéleményben egyaránt. Úgy érzem, a terrorizmus fogalmának tisztázása nélkül sok minden megkérdőjelezhető.

Okkal vetődik fel, például a kérdés: a terrorizmus és az erőszakos fellépés közé valóban egyenlőségjelet kell-e, lehet-e tenni? Vélhetően nem. Igaz, a terrornak mindig szerves része az erőszak, de aligha sorolható minden egyes erőszakos cselekmény a terror-kategóriába. Egy brit jo-

¹ Dr. Sándor András ezredes, PhD. HM Gazdasági Tervező Hivatal, VTR, osztályvezető-helyettes.

gász szerint: „*Káin ugyan erőszakkal oltotta ki fivére, Ábel életét, mégsem nevezhető a történelem ősterroristájának.*”(1)

A fogalomalkotás dilemmája egyébként az **Egyesült Nemzetek Szervezetét** és a biztonságpolitikusokat sem kímélte. Az **ENSZ először 1972-ben foglalkozott a terrorizmus kérdésével**. Az elmúlt három évtized alatt, a világszervezeti statisztikákat jegyzők szerint **112-féle meghatározás, értelmezés született**, de még mindig nem létezik mindenki számára elfogadható, egységes megközelítés.

Furcsa ellentmondás egyébként, hogy a tagállamok, a szervezet létrejötté óta tizenkét terrorellenes konvenciót fogadtak el, tehát elméletben a közös érdekek lépések felülkerekedni az önös érdekeken.

A terrorizmus eszközeit már lényegesen egyszerűbb behatárolni, mint magát a fogalmat: lényege a kiszemelt ország valamennyi társadalmi rétegére kiható pánikkeltés, az államhatalmi rendszer gyengítésébénitása és bizonyos politikai változások kiváltása. Ez a – már önmagában is rendkívüli veszélyeket rejtő – eszközrendszer egyre növekvő sebességgel modernizálódik.

A „terrorfejlődés” lényegét illetően az megállapítható, hogy korábban a terrorizmus elszigetelődött és erősen kriminalizálódott. Mára magas technikai bázisra épített, illegális, erősen fedett és rejtett szervezetű erő. Ez az erő már tetteiben megrettentő és exhibicionista, rendkívüli és nagyszabású akciókat produkáló, államtól és legitim politikai szervezettől független, nemzetközi, nagy anyagi forrásokra épített, manipulált szervezet – jelentős feladatok (cselekmények) végrehajtására képes.

A 2001. szeptemberi barbár terroristatámadás az Egyesült Államokat arra ösztönözte, hogy mindenkivel, aki közös ügynek tartja a terrorizmus elleni harcot, szorosabb szövetséget és akció egységet kössön – így szövetségesei mellett ***Oroszország is a figyelem középpontjába került.***

A '80-as évek végén jelentős társadalmi, politikai, gazdasági változások következtek be a világban, melyek hatást gyakoroltak a terrorszervezetek lehetőségeire, anyagi bázisaira és céljaira egyaránt. A '90-es évek eleje a konfliktusterületek szaporodását hozta magával, különösen azokban az országokban, ahol a több évtizedes kommunista rendszer elfojtotta a vallási, etnikai és szociális feszültségeket.

A rendszerváltás felszínre hozta az ellentéteket, amelyek számos országban – így a volt Jugoszlávia, valamint az egykori Szovjetunió né-

hány tagállamában – a terrorizmus jellemvonásait is magán hordozó polgárháborút robbantottak ki.

Mindez jó táptalajt jelentett mind a szélsőséges irányzatoknak – amelynek képviselői kihasználhatták a gazdasági nehézségeket és a társadalmi feszültségeket-, mind a terrorista erőknek, a polgárháború körülményei között zavartalanabbá téve az együttműködést, egyebek mellett az illegális eszközök beszerzése terén.

A közös ellenség – a terrorizmus – elleni harc lehetőséget adott a politikai-gazdasági, illetve hegemónisztikus törekvések felülbírálatára, időleges felfüggesztésére.

Meglepően gyorsan voltak képesek az államok reagálni a valós terroristafenyegetésekre az azonnali intézkedések életbeléptetésével, valamint a védelmi és megelőző akciók egyeztetésével.

Mindez persze nem zárja ki azt, hogy - az indoktól, motivációtól függetlenül – a terrorakciók több közös jegyet viseljenek magukon. Jól konspirált, vagy annak elemeit részben alkalmazó szervezetekről, csoportokról van szó, amelyek döntően véltlen és véltlen-szerűen kiválasztott (fegyvertelen) személyek, intézmények ellen követtek el előre megszervezett akciókat. A tömegek, vagy a döntéshozók megfélemlítésével kísérelték meg az érdekérvényesítést. (Ilyen akciók során követelték például társaik szabadon bocsátását, nemzetiségi területeikről „*idegen csapatok*” kivonását stb.).

Megjelentek az azóta klasszikussá vált módszerek: a robbantásos merényletek, a gépeltérítés, a túszedő akciók. Ezeknél többnyire véltlen turistákat, helyi tudósítókat használtak fel, szabadulásukat különböző feltételekhez kötötték, melyek nem teljesülése esetén a fogva tartottak kivégzésével fenyegettek. ***Sajnos több esetben, mint legutóbb Irakban a túszoikat megölték.***

A terrorizmus modernizációja szemszögéből egy fontos – meglehetősen sajátos – tényező a tömegkommunikációs rendszerek fejlődése és az információáramlás globalizálódása.

Ennek egyenes következményeként a nemzeti/etnikai kisebbségek megismerhették a terrorizmusban rejlő „*lehetőségeket*”, annak eszközeit, módszereit, az azzal járó sikereket és kudarccokat.

Másfelől az információknak köszönhetően lehetőségük nyílt az információs társadalom, a kommunikáció és kapcsolattartás új módozatai-

nak megismerésére is, melynek révén egyes személyek képessé váltak - az anonimitás homályába burkolózva – kapcsolatot teremteni és tartani, kommunikálni, és nem utolsósorban nézeteiket, céljaikat a nyilvánosság elé tárni – mindezt jórészt büntetlenül.

Alapvető változást hozott az ideológiai gyökerű terrorizmus hátérbe szorulása, illetve ezzel párhuzamosan az etnikai, vallási alapú terrorizmus megerősödése, a már említett „egyprogramos” terrorizmus rohamos terjedése.(2)

A korábbi gépeltérítéses akciókat felváltotta a történelmi múltra visszatekintő emberrablás, a robbantásos merényletek, miközben a korábbi módszereket – a létszámukban és technikai felszereltségükben is egyre jelentősebbé váló szervezetek másképpen használják fel.

A globalizálódó világ átalakította a terrorszervezetek céljait és módszereit is.

Oroszország harca a nemzetközi terrorizmus ellen elveiben megegyezik az Egyesült Államokban elfogadott védelmi intézkedésekkel, de sajátos abban a helyzetben, amely most Oroszországot, illetve geostratégiai helyzetét jellemzi.

Oroszország déli határa mentén – a kaukázusi térség – az mely valójában évtizedek óta problémás – tűzfészek – már korábban úgy volt jellemezhető, mint az a terület, amely a terrorizmus minden jegyét magán viseli.

Történelmileg szerencsétlenül alakult a helyzet a Szovjetunió szét hullásával, amely sem kezdete, sem vége nem volt az ott kirobbant eseményeknek. A kaukázusi térség a történelem folyamán úgyszólván permanens tűzfészek volt. Lehet, hogy ideig-óráig csak izzott a zsarátnok, de újra és újra fellángolt és emberéletek kioltásával, anyagi károkkal jegyezte be magát a megfékezhetetlen cselekedetek lapjaira.

Az „*atomkorszakra*” jellemző „*nemzetköziesedett*” – erőszak sajátossága a terrorizmus és a szervezett bűnözés összekapcsolódása is. Az egyes terrorcsoportok – anyagi bázisuk megteremtése céljából – kivesszik részüket a nemzetközi illegális fegyver- és kábítószer-kereskedelemből, sőt az embercsempészetből is.

Bizonyítottan rendszeres kapcsolatot tartanak fenn bűnözői körökkel, azok módszereit – pénzszerzési célzattal – maguk is szívesen alkalmazzák. A két csoportosulás közötti lényeges különbség az, hogy míg a

nemzetközi szervezett bűnözés számára maga a pénzszerzés a cél, addig a terrorizmus azt „*csupán*” eszköznek tekinti „*magasztosabb*” céljai eléréséhez.

A térség a keresztény és iszlám világ ütközőpontja, etnikai tarkasággal, évszázados ellentétekkel és sérelmekkel, az uralkodó nemzetek, nemzetiségek elleni vak gyűlölettel.

A vallás és annak védelme nevében törtek ki a véres események és gyilkolta egymást a keresztény (örmény, grúz, oszét) és mohamedán (az észak kaukázusi népek és azerbajdzsánok).

Bár a valóságban a vallást több esetben csak ürügyül hozták föl a gazdasági érdekek és problémák erőszakos módon történő rendezésére, egy „isteni álca” alatt könnyebb volt egymásnak uszítani a nemzetiségeket.

Történelmi tény, hogy az Orosz Birodalom hódításai során mindig alkalmazta a „renitens nemzetek” áttelepítését, szétszórását és ezt a Kaukázusban sem felejtette ki.

A mindenkori politikai-történelmi helyzet során az orosz országvezetőknek automatikussá vált az ilyen széttelepítések „*kitalálásával*” úgymond csökkenteni a nemzetiségi, etnikai konfliktusok számát, ezzel természetesen több emberöltőre vonatkozóan is biztosították az elégedetlenséget, a nemzetek önrendelkezésének megtagadásával potenciális tűzfészkeket hoztak létre saját országukban, határaik mentén.

A száműzött csecsenek, ingusok, karacsájak, kalmükök sohasem feledték el erőszakos áttelepítésüket, azonnal kialakult bennük a bosszúvágy nemcsak az oroszok, hanem a helyükre telepített népek ellen is.

Paradox módon egyre több nemzet, nemzetiség nyíltan harcot hirdetett az oroszok ellen, akik e közben különböző szakadár mozgalmakat támogatva, azok sikertelensége miatt még több ellenséget szereztek maguknak.

Felhívom a figyelmet a kaukázusi térség geostratégiai jelentőségére, amely napjainkig kiemelt jelentőségű, kulcsfontosságú körzet, nyersanyagban gazdag, tehát ideális a megszerzésre, a megtartásra, az érte való küzdelemre, mindemellett képes a terrorista mozgalmak támogatására is.

A nemzetek és államalakulatok sokfélesége következtében nem egyszerű probléma azok életének békés viszonyok közé szorítása. A múlt hi-

báinak ismétlése az erőszakos uralkodás a nemzetiségek felett, a kisebbségekkel való kivételezések vagy az iszlám hit követőinek nem kellő elismerése, széperatista mozgalmakat hozott létre.

Az amúgy gazdagnak ismert területeken a történelmi, civilizációs és vallási ellentétek, a lezáratlan területi viták, az illegálisan kézben lévő fegyverarzenál, a „*hit zászlaja*” alatt végrehajtott „*egyszerű rabló hadjáratok*” kinevelték azt az erőszakos, semmitől vissza nem riadó „*martalócokat*”, akik pénzért még saját fajtájuk legyilkolásától sem riadnak vissza.

A túlnépesedett területeken élők között mindmáig megoldatlan és lezáratlan területi viták dúlnak. Egészségtelenül nagy mennyiségű illegálisan tartott hadianyag és fegyver gyűlt össze, amelynek adás-vétele szabályos piaci forgalomként folyik. A kereslet és a kínálat nagy. ***Nincs olyan hadieszköz, amely kérésre nem beszerezhető.***

A hadianyag és fegyverkereskedelem, a drogkereskedelem, illetve az ezeket mozgató erők tartják valójában kezükbe a térséget.

A kaukázusi terület köztársaságaiban az államapparátusok telítődtek a legkorruptabb elemekkel, így hivatalból a korrupció ellen harcolni lehetetlen volt. ***Mindennek és mindenkinek ára van és megvehető.***

A bizonytalan életviszonyok között élők előtt azonban vannak más példák is. A korrupcióban meggazdagodott réteg és annak életvitele, amely különösen a fiatalok előtt „*pozitív példa*”, hiszen ennek vagy annak a „*hadúrnak – gazdasági társaságnak*” szolgálva viszonylagosan jobb körülményeket tudnak teremteni családtagjainak.

Egészen más terület a vallási szélsőségek, szervek, szervezetek szolgálata.

A hithű muzulmán csak indokolt esetben olt ki emberi életet, és különösen tartózkodik a totális megtorlástól.

A legveszélyesebb gócpontokban lévő Hegyi-Karabah, Abházia, Dél-Oszétia, Észak-Oszétia, Dagesztán, Ingusföld, Csecsenföld muzulmán lakossága 3,5-4,3 millió főre tehető.

Ezekben a körzetekben azonban nagyobb létszámú pravoszláv hitű orosz és kozák kisebbség is van. Viszonyuk egymással nem felhőtlen. ***A volt Szovjetunió által végrehajtott erőszakos áttelepítések 1941-ig, majd 1943-1944-ben örökös ellenségeskedést rejtenek a kalmükökben, balká-***

rokban, karacsájokban, ingusokban és csecsenekben a betelepített orosz nemzetiségűek, illetve oszétok ellen.

Nem használt a kitelepítések 10 évvel későbbi részleges feloldása sem. Sőt talán erősítette is az ellenérzéseket a nemzetiségekben és a népekben.

Amikor Oroszország terrorista ellenes harcát kell jellemezni, elsősorban le kell szögezni, hogy ez az ország sokkal korábban kezdte el – kényszerűségből – a szélsőségesek elleni harcot. Kétes dicsőség, de lét-szüksége volt védekezni a folyamatosan, délről beszivárgó terroristák tevékenysége ellen.

Közben volt egy afganisztáni háború is (1979-1988), amely bármennyire elítélendő politikai értelemben, „*tapasztalatokkal és véráldozatokkal szolgált*” az akkori Szovjetunió és az utód tagköztársaságai számára.

Az afgán hegyekben rejtőző mudzsahedek nyílt és fedett támadásai a reguláris szovjet katonai erők ellen, a laktanyák, menetoszlopok és személyek ellen, *már előre- vetítették a szélsőségesek áttérését új típusú hadviselésre. Egy új típusú támadásra pedig, új módszerekkel kell reagálni.*

Nem tisztem ebben a cikkben a szereplőket minősíteni, ezért a szélsőségesek, a hazafiak, a terroristák, a bérgyilkosok és a passzióból gyilkoló gépezetek fogalmát és jellemző jegyeit külön-külön nem határozom meg. Ami biztosan megállapítható az ismert tényekből, hogy megfelelő anyagi háttér, támogatás, nélkül ezek a fegyveres szervezetek úgy halnának el, mint a déli szél Karabah hegyei között. *Tehát a terrorizmust támogatókat és háttérüket kell elsősorban felderíteni.*

Amikor az észak-oszétiai *Beszlánban* történt iskolai túsodrámát elemzik, egyértelműen annak háttérét és támogatóit szükséges keresni. Nem lehet célcsoportként egy nemzetet vagy nemzetiséget kijelölni, nem lehet egyszerűen rámutatni egy országra, vagy annak vezetőjére, mert sokkal szélesebb körű ez az elemző folyamat annál.

Vannak persze ismert, vagy hírhedt vezetők akik sok esetben még olyan terrorista tevékenységekhez is nevüket adják, amelyet nem ők szerveztek és pénzelték, de mivel a negatív reklám is reklám, ezen a címen első körben felvállalják azt. Természetesen nem minden háttér nélkül. Tevékenységük elítélendő és büntetendő, de nem büntethető a tevékenységüket szolgáló térség nemzetisége és lakossága.

Oroszország bejelentése 2004. szeptember 8-án a beszláni eseményekre és más eseményekre reagálva, miszerint „a világ bármely részén kész csapást mérni a terroristák bázisaira” nem aratott osztatlan sikert a nyugat-európai országok és az Egyesült Államok politikusai között. A szakadár, illetve terrorista szervezeteket ugyan nem kérdezték meg, de aktív ellentevékenységet ígértek a kijelentéstől függetlenül.

Bonyolult az orosz kül- és katonapolitika helyzete, ha csak a bejelentést tanulmányozzuk.

Mit jelenthet a valóságban, a gyakorlatban ez a bejelentés?

Amerikai típusú válaszlépést-e, mint Afganisztán és Irak esetében – amelyek eleve reménytelen, hosszú ideig tartó, nagy anyagi áldozattal járó tevékenységek, amelyek még az erős gazdasági helyzettel bíró országok sem vállalhatnak fel kockázat nélkül.

Esetleg ***sebészi pontosságú műveleteket*** terrorista bázisok eltörlésére, terrorista vezérkarok elpusztítására, gyümölcsöző fekete gazdaság és maffia ellenes harcra – a terrorizmus gyökereit tápláló PÉNZ-források átvágására.

Közel és távol ismertek a terrorista kiképző bázisok, behatárolhatók a „***támogatók***”, nyomon követhető a fegyver és drog kereskedelem, van lehetőség megállást parancsolni a folyamatoknak, lehet csapást mérni a terrorista tevékenységekre még tervezésük folyamatában.

Mindent lehet, de ehhez etnikai, vallási közösségekkel való jó kapcsolat és jól működő felderítés szükségeltetik, évszázados sérelmeken kell felül kerekedni, meg kell találni a „***tűzfészek körzetek***” lakosságának óhaját a békére, kinevelni új vezetőit politikai és vallási értelemben.

Nem szabad leegyszerűsíteni **Oroszország** tevékenységét a terrorizmus, a nemzetközi terrorizmus ellen, mert ***nem csak szólamokban harcol a terrorista – fenyegetés ellen, hanem tettekkel is.*** A védtelen áldozatok száma mellett ott szerepelnek azok is, akik katoná, rendőr vagy állami hivatalnokként haltak meg egy jó ügy érdekében.

Összességében leszögezhető, hogy Oroszország bár a nemzetközi terrorizmus egyik célpontja, szigorú következetességgel küzd a terrorista támadások kialakulása ellen.

A terror elleni – ha nem is támadólagos, de preventív – védelem összetett feladatrendszeréből eredően az orosz nemzetbiztonsági szolgálatok elsősorban a felderítés, az ellenőrzés és a titkos információgyűjtés eszközeivel operálnak, a klasszikus bűnüldözői feladatra hivatott rendőrség hatásköre pedig, elsősorban a befejezett bűncselekmények nyílt eljárásban való kezelésére, a veszélyeztetett személyek és objektumok fizikai védelmének biztosítására terjed ki.

Természetesen az említett funkcionális tevékenységek egymástól nem elválaszthatóak, szerves egységet alkotnak, együtt jelenítve meg a terrorizmus elleni fellépést, mint szakirányú tevékenységet.

A XXI. század egyik legalapvetőbb biztonsági dilemmájaként kezelt **nemzetközi terrorizmus olyan kockázati tényező**, amely mind multilaterális szinten, mind pedig a nemzeti biztonsági stratégiák szintjén központi kérdésként kell, hogy szerepeljen.

Ezen a területen kétségtelenül vannak apró „**kezdeményezés-csírák**”. Azt azonban nehéz lenne tagadni, hogy továbbra is megoldásra vár a nemzetközi együttműködés egységes, komplex formájának kialakítása és akkor még nem is esett szó annak hatékony működtetéséről. Márpedig egy ilyen típusú modell körvonalazása – mégpedig nem az egyes országok részéről megszokott „**egyéni eskedő**” módon, hanem a közös érdekek alapján – még soha nem volt sürgetőbb teendő.

A konszenzus alapon létrejövő együttgondolkodás azután kiindulási alap lehet a történészek számára is: a biztonsági dilemmák szempontjából vajon tényleg új időszámítás vette-e kezdetét, és ha igen, az milyen jellegű és kiterjedésű. Akármilyen döntés is születik ebben a vonatkozásban, annyi bizonyos, hogy a XXI. század naptárából vélhetően még jó ideig nem lehet kitörölni a terrorizmus kifejezést. A nemzetközi terrorizmus változó jellegéhez alkalmazkodó szervezeti keretek megteremtése az adott ország direkt fenyegetettségét feltételezi.

A konkrét intézkedések meghatározása és végrehajtása céljából – az orosz belbiztonsági erőknél külön műveleti csoport alakult. Értékelések és elemzések készültek – az különböző itt most meg nem nevezett – kereskedelmi, gazdasági érdekeltségek, valamint diplomáciai képviselők aktuális biztonsági helyzetéről.

A terrorellenes megelőző-védelmi területen folyó műveleti feldolgozó munka célszemélyeit szoros technikai ellenőrzés alá vonták. A terror-támogató országok listáján szereplő államok bevándorlási engedélyért fo-

lyamodó, illetve menedékjog iránti kérelmet benyújtó állampolgárainak meghallgatását folyamatosan végzik.

Ennek elsődleges célja a terrorcselekmények potenciális elkövetőire, a terrrorszervezetek anyagi bázisaira, lehetséges helyi kapcsolódására vonatkozó információk megszerzése.

A nemzetbiztonsági védelemben részesülő kormányzati, illetve közszolgálati feladatokat ellátó intézmények szigorították biztonsági intézkedéseiket. A stratégiai jelentőségű vállalatok és objektumok vezetői őrzés-védelmi rendszerüket felülvizsgálták és – szükség szerint – megerősítették azt.

Mindezekon túlmenően Oroszországban is szükségesnek tűnt egy olyan banki-pénzügyi jogszabály törvénybe foglalása is, amely lehetővé teszi a terrrorszervezethez köthető bármely gyanús személy, csoport vagy intézmény pénzügyi helyzetének, átutalásainak – egyáltalán pénzmozgásának – folyamatos áttekintését, illetve adott esetben betéeteinek gyors lezárását.

Az alapvetően a szervezett bűnözés pénzmosó tevékenységét akadályozó törvény elfogadásával ily módon lehetőség nyílt a terrorgyanúsoknak ítélt pénzmozgások és az azok háttérében állók ellenőrzésére.

Az Egyesült Államok ellen végrehajtott terrorakciók, a nemzetközi környezetben bekövetkezett változások, az afganisztáni, iraki katonai műveletek érdemben nem befolyásolták Oroszország terrorfenyegetettségét. *Nem lett veszélyesebb, mint amit a biztonsági szervek előre jeleztek és a nemzeti biztonsági stratégiában megterveztek.*

A nemzetközi helyzetben végbement kedvezőtlen változás miatt ugyanakkor nem zárható ki egy negatív irányú elmozdulás lehetősége. Az országot geopolitikai helyzete, nyitottsága alkalmassá teheti például – délen – egy környezetében lévő országban tervezett merénylet előkészítésére.

Szakértők és az **Orosz Biztonsági Szolgálat** is elismeri, a csecsen felkelőket a nemzetközi iszlám terrorizmushoz kötő szálak elhanyagolhatók, így a kaukázusi konfliktusban és a nemzetiségek kontra csecsenek motivációi között is. *Maszhadov és Baszájev követőit elsősorban a Moszkvától való elszakadás célja vezeti.*

Bár a csecsen felkelőket pénzzel, emberrel, kiképzéssel és ideológiával is segítik a nemzetközi iszlám szervezetek, de sokkal inkább saját,

önállóságra irányuló nemzeti törekvéseik mozgatják őket, mint a nemzetközi iszlám terroristák által követett célok – közölte nemzetközi és orosz tisztviselőkre és szakértőkre hivatkozva a The New York Times.
(3)

Az 1990-es évek végén *tapasztalt „csúcshoz”* képest mostanra lecsökkent a csecsen szeparatistáknak juttatott pénzügyi támogatás, közölte egy interjúban *Szergej Ignacsenko*, az orosz Szövetségi Biztonsági Szolgálat szóvivője. A szakértők szerint akcióik során is főleg a helyi lehetőségekre támaszkodnak, illetve azt használják ki.

Nem titkolva, hogy a szeparatisták utazásaik és fegyvereik szállítása során a gyenge és korrupst orosz biztonsági rendszert is felhasználják, kihasználják.

Putyin elnök és környezete ugyan a nemzetközi terrorhálózatot vádolja a csecsen-földi konfliktus támogatásával, a szeparatisták és a külföldi muzulmán terroristák közötti kapcsolat valójában csak az egyik elem egy sokkal bonyolultabb háborúban – állítják a kérdéshez értők. Annak ellenére, hogy az értesülések szerint arab harcosok is részt vettek a beszláni iskola elleni támadásban, a tisztviselők már megkérdőjelezzik, hogy bármelyik fegyveres külföldről érkezett volna, vagy az elkövetők máshol kaptak volna kiképzést és felszerelést.

De a túszejtők származásáról és céljairól az a tény is sok mindent elárul, hogy követeléseik között csak a csecsen függetlenség ügye szerepelt, és meg sem említették a tágabb iszlám világot.

A megfigyelők szerint a csecsenek eszközeinek eldurvulását a nemzeti céloknak és törzsi magatartásszabályoknak az al-Kaida módszereivel és ideológiájával való összemosása eredményezte. Valójában, Baszájev és Maszhadov követői egyrészt felismerték az al-Kaida taktikájában rejlő lehetőségeket és előnyöket, ugyanakkor a csecsen-földi orosz fellépés brutalitása saját erkölcsi mércéik megváltozásának is alapot adott .

A csecsen mozgalom azonban nem csak a brutális módszereket leste el, hanem az anyagi – főleg pénzügyi – utánpótlási csatornák karitatív alapítványokként való álcázását is. Átvették az iszlám ideológiát erőteljesebben tükröző ruházkodást és szlogeneket.

A mértékadó források minimálisra, egy tucat és 200 fő közöttire teszik a csecsenekhez csatlakozott külföldi harcosok számát. Ilias Akhmadov, az Egyesült Államokban menedékjogot kapott csecsen vezető egy telefoninterjúban arról beszélt, hogy körülbelül 20 különböző, fő-

leg kaukázusi állam szülöttjei harcolnak a szeparatisták oldalán. (4) Van-
nak közöttük arabok is, de a „*jövevények*” aránya messze nem akkora,
mint amekkorának Moszkva próbálja feltüntetni

Putyin elnök a csecsenföldi regionális konfliktust a terrorizmus uni-
verzális problémájaként értelmezi. *Bush* ugyanezt teszi az iraki helyi
konfliktus egyetemes problémaként tálalásával. Talán az európaiak fel-
adata lenne, hogy kicsit más optikán keresztül értelmezzék, lássák ezeket
az állításokat. Hiszen az európaiak tudják és egyes esetekben hamisan in-
terpretálják a történéseket azért, hogy ne kelljen engedményeket tenniük,
ne kényszerüljenek politikájuk, nemzetbiztonsági elveik megújítására, le-
hetőleg ne kelljen a szűkösnek nyilvánított pénzügyi keretektől még töb-
bet áldozniuk a védelemre.

Egy német baloldali napilap (Die Tages Zeitung), „*A terrorizmus
nem univerzális probléma*” címmel interjút készített az egyik legtekinté-
lyesebb német politológussal, *Ernst-Otto Czempiellel*. (5) A beszélgetés
apropóját *Putyin* elnök cssecsenföldi politikája szolgáltatta.

*Czempiel Putyin cscesen politikájának kritikáját jogosnak látta. "A
német politikának – pártoknak, a Bundestagnak, és a német médiának
– azzal a kérdéssel is foglalkoznia kell, miként kell annak a politikai
megoldásnak kinéznie, amelyik kiszárítja a terrorizmust tápláló forrás-
sokat. Azonban azokat a bírálatokat, amelyekkel Putyint illetik szívesen
hallanám az amerikaiak Irak politikája és az izraeli Likud kormányzati
gyakorlata kapcsán is. Ott ugyanis ugyanazzal a jelenséggel állunk
szemben: a baráti kormányok olyan politikát gyakorolnak, ami a terro-
rizmust táplálja" – fejtette ki az ismert politológus.*

A terrorizmus ellen harcias lépéseket szorgalmaz a дума. A halá-
los ítélet visszaállítását, ugyan végül levette a napirendről az orosz дума,
de olyan radikális intézkedéseket követel, amelyek javítanák az erőszak-
szervek együttműködését.

A belbiztonsági szerveket a terrorellenes harcban rendkívüli jogok-
kal látnák el, és a büntetőtörvénykönyvet kibővítenék egy paragrafussal,
amely felelősségre vonná azokat, akik elmulasztanak valamilyen intézke-
dést egy fenyegető terrorcselekmény megelőzésére.

A képviselők egyúttal a jövő évi költségvetésben a terrorizmus elleni
kiadások növelését szorgalmazzák. Ezt a harcot az orosz képviselők
igyekeznek nemzetközi feladatá tenni. Egyrészt a grúz és azerbajdzsán
parlamenttől megfelelő törvények meghozatalát kérik az Oroszországot
onnan fenyegető terroristák megfékezésére. Másrészt azt követelik, hogy

az angol és az amerikai kormányzat vonja vissza a politikai menedékjogot az ott élő csecsen vezérektől.

Oroszország történelmének utolsó 10 évét áttekintve megállapítható, hogy a terrorizmus elleni harchoz mindenkit megnyert szövetségesül, legyen az bármilyen korábbi politikai beállítottságú ország.

Már 2000-ben állami szintű programot dolgoztak ki a nemzetközi terrorizmus fenyegetésének felderítésére és megelőzésére. Ekkor alakították ki az Antiterrorista Központot. Figyelembe vették a világhelyzet állandó változását, a fegyveres konfliktusokat.

Különösen jó kapcsolatokat alakítottak ki az európai partnerekkel és bűnmegelőző szervezetekkel, figyelembe véve a Nyugat -Európa felé irányuló „*tranzit bűnelkövetői magatartást*”, a maffia csoportok működését.

A nemzetközi terrorizmus elleni harc csak nemzetközi összefogással oldható meg.

Oroszország, Európa, az Egyesült Államok tevékeny résztvevői az akció-egységnek, mert népeik szabadságjoga, biztonsága, gazdaságuk prosperitása függ ettől az ellentévékenységtől, ennek eredményességétől.

Hivatkozások:

1. Chistopher R. Daley, Granfield University, UK.(ams@dpa.mod.uk).
2. The European Union's role in combating terrorism.(A5-0273/2001. 2001/2016 (INI) The European Parliament.
3. 2002.január.
4. A terrorizmus és a társadalom erkölcsi összeomlásának problémái. Izvesztyia. 2001. január 15. Moszkva.
5. Die Tages Zeitung. (www.taz.de).

Feldolgozott irodalom:

1. Council Framework Decision of 13 June 2002 on combating terrorism.(Official Journal L164, 22/06/2002. P.0003-0007.
2. Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism. (Official Journal L344, 28/12/2001 P. 0070-0075.
3. **Henry Kissinger:** A terrorizmus új kihívása. (Népszabadság, 2002. szeptember. 7.).
4. **Ablaka Gergely, Wagner Péter politológus:** A terrorizmus napjaink egyik fontos külpolitikai kérdése. (Kurt Lewin Alapítvány. 2004. április 30.)
5. **Chistopher Bennet:** Harc a terrorizmus ellen. NATO Review, 2002. január.
6. **Steve Larrabee kontra Francois Heisboury:** Milyen globális szerepet tud és szabad a NATO-nak betöltenie. NATO Review, 2003. június.
7. **Matthew P. Daley:** az USA adminisztráció kelet-ázsiai és csendes-óceáni térségéért felelős államtitkár helyettes: Az Egyesült Államok terrorizmus-ellenes politikája Kelet-ázsiaiában és a CSENDES.Ócaániai térségben. (2003. október.29,Képviselőház).
8. **Huber Szebasztian:** Terrorizmus Európában a XX. század második felében.
9. **Polgár Demeter:** Háború a terrorizmus ellen avagy a „civilizációk összecsapása”? (Népszabadság, 2004. október. 2.)